

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 114/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **PaP, s. r. o.**, Jána Milca 42, Žilina, IČO 35 015 466, zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Pádejom, Krížna 2, Považská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 103/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 103/2015 **bolo porušené** právo sťažovateľky na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Piešťany **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 103/2015 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie vo výške **4 000 eur**, ktoré j e Okresný súd Piešťany **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
5. Náhradu trov konania sťažovateľke **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 114/2023-18 zo 16. februára 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 13. februára 2023, ktorou sa domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 103/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“), navrhovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať jej primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti jej príloh a obsahu súdneho spisu, ktorý si ústavný súd zadovážil na nahliadnutie od disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) v jeho konaní vedenom pod sp. zn. 33 D 12/2022, vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na vydanie platobného rozkazu došlého okresnému súdu 29. júla 2015 domáhala na žalovanej zaplata sumy 2755,86 eur s príslušenstvom z titulu vypracovania odborného posudku na chov pstruha. Okresný súd vydal 21. augusta 2015 platobný rozkaz, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke žalovanú sumu a trovy konania. Na základe včas podaného odporu (23. septembra 2015, pozn.) okresný súd takmer po dvoch rokoch uznesením z 20. októbra 2017 platobný rozkaz zrušil. Až 26. februára 2019 nariadil vo veci prvé pojednávanie na 23. marec 2019, ktoré odročil pre neprítomnosť sporových strán. Prvé pojednávanie vo veci s prednesom strán sporu sa uskutočnilo 15. mája 2019 a bolo odročené na účel doplnenia dokazovania, pričom súd poučil sporové strany aj o sudcovskej koncentrácii. Ďalšie pojednávanie 30. augusta 2019 sa uskutočnilo iba formálne pre prekážku na strane žalovaného a na pojednávaní 13. novembra 2019 strany žiadali o ďalšie doplnenie dokazovania. Pojednávanie bolo odročené na 4. marec 2020, avšak tento termín bol zmarený pre práceneschopnosť sudcu a odročený na neurčito. V období pandémie aj po jej skončení okresný súd približne s troj až šesťmesačným časovým odstupom nariadil celkom 10 pojednávanií, a to na 9. september 2020, 4. december 2020, 26. marec 2021, 16. september 2021, 2. december 2021, 24. február 2022, 12. máj 2022, 10. október 2022, 6. december 2022 a 7. marec 2023, ktoré vždy s jeden až trojtýždňovým odstupom zrušil z dôvodu zákonnej prekážky brániacej vykonaniu pojednávania podľa § 3 ods. 1 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 62/2020 Z. z.“). Sťažovateľka namietala, že od konca roka 2020 súdy riadne prejednávajú bežné spory a nedochádza hromadne k zrušovaniu pojednávanií.

2.1. Sťažovateľka v inak veľmi úsporne napísanej ústavnej sťažnosti upriamila pozornosť na to, že konajúci súd bezdôvodne viac ako dva roky odročoval pojednávania a vo veci riadne nekonal. Tiež uviedla, že na jej sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predseda okresného súdu v upovedomení o vybavení sťažnosti zo 14. októbra 2022 prietahy v konaní uznal a zároveň uviedol, že proti zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ] bol 12. mája 2022 podaný návrh na disciplinárne stíhanie ministerkou spravodlivosti Slovenskej republiky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Popíšač chronologicky priebeh konania trvajúceho takmer osem rokov a poukázuc na odpoveď predsedu okresného súdu na jej sťažnosť na prieťahy v konaní, sťažovateľka tvrdí, že je dostatočne preukázané, že v napadnutom sporovom konaní dochádza k procesným prieťahom súdu a že konanie a vedenie tohto sporu zo strany okresného súdu a konkrétneho zákonného sudcu je procesne protiprávne a nie je v súlade so základnými právami občana, ktoré sú garantované ústavou a dohovorom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Okresný súd sa v odpovedi na výzvu ústavného súdu k ústavnej sťažnosti nevyjadril z dôvodu, že súdny spis vo veci sp. zn. 4 Cb 103/2015 bol 11. januára 2013 zapožičaný najvyššiemu správne mu súdu k disciplinárne mu konaniu sp. zn. 33 D 12/2022.

5. Ústavný súd z dôvodov procesnej ekonómie, keďže nie je zrejmé, kedy bude disciplinárne konanie na najvyššom správne mu súde skončené a kedy bude možné vrátiť spis okresnému súdu, upustil od jeho vyjadrenia a zadovážil si podklady priamo z predmetného spisu nahliadnutím do neho na najvyššom správne mu súde. Taktiež upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého spisu okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Predmetnom posúdenia ústavného súdu podľa sťažnostného petitu bol po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie postup okresného súdu v napadnutom konaní z hľadiska porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale predovšetkým z hľadiska existencie a príčin vzniku zbytočných prieťahov a primeranej dĺžky konania tak, ako to sťažovateľka opísala v dôvodoch ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné pripomenúť, že podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a neustanovujú inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti najmä petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva z § 45 zákona o ústavnom súde; pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať

nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd (I. ÚS 514/2020, ZNaU 84/2020). V danej veci, i keď zo stručných dôvodov, z ústavnej sťažnosti nesporne vyplynulo, že sťažovateľka na prvom mieste namieta neodôvodnené prietahy v napadnutom konaní okresného súdu.

8. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju ústavnú sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Nedostatok odôvodnenia sťažnosti vyvoláva významné procesné dôsledky (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014, II. ÚS 594/2016).

9. Hoci sťažovateľka samotné porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy nenamieta, treba zdôrazniť, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v tomto článku je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na lehoty uvedené v zákone. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého orgánu verejnej moci nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 280/2020). Pre posúdenie prípadných prietahov v konaní orgánu verejnej moci sa preto o to viac vyžaduje náležité odôvodnenie ústavnej sťažnosti a chronologický opis (aspoň čiastočný) skutkového stavu, ktorý by ústavnému súdu už po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti umožnil vytvoriť si základnú predstavu o spôsobe vedenia napádaného konania (I. ÚS 266/2021, ZNaU 88/2021).

10. Napriek značne strohému obsahu ústavnej sťažnosti ústavný súd, vychádzajúc z materiálneho prístupu ochrany ústavnosti, podrobil ústavnú sťažnosť meritórnemu prieskumu vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na prerokovanie záležitosti sťažovateľky v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní okresného súdu, a to aj s prihliadnutím na aspoň čiastočne ústavnoprávne relevantné uvedenie podstatných skutočností zo strany sťažovateľky a celkovú dĺžku napadnutého konania začatého v roku 2015 (m. m. I. ÚS 266/2021).

IV.1. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prerokovaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Keďže medzi právom na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaným v čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018), môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne, pričom ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu vo vzťahu k napadnutému konaniu vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, resp. či bola prejednaná v primeranej lehote a či došlo aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou a s judikatúrou ESLP (rozsudok vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

17. Pokiaľ ide o prvé dve kritériá, ústavný súd môže konštatovať, že rozhodovanie o návrhu na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie pohľadávky aj po jeho zrušení v dôsledku podania odporu tvorí bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov a že ani správanie sa sťažovateľky ako strany sporu až tak výrazne celkovú dĺžku napadnutého konania neovplyvnilo, hoci sa v roku 2019 dvakrát ospravedlnila z účasti na pojednávaní a ani nie celkom naplnila svoje bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno v zmysle § 149 a § 153 ods. 1 CSP, čomu nasvedčujú dôvody odročenia dvoch pojednávaní.

18. Hodnotiac tretie kritérium, a to samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v počiatkovej fáze napadnutého konania po podaní návrhu v júli 2015 a po jeho následnom doplnení o označenie odporkyne (žalovanej) v auguste 2015 vydal vo veci 21. augusta 2015 platobný rozkaz. Ten bol na základe podaného odporu v septembri 2015 zrušený uznesením vydaným až po dvoch rokoch, a to 20. októbra 2017. Po takmer ďalších dvoch rokoch 26. februára 2019 okresný súd nariadil prvý termín pojednávania na 23. marec 2019, ktoré odročil pre neprítomnosť strán na 15. máj 2019, na ktorom si vypočul prednesy strán a odročil ho na 30. august 2019 na účel doplnenia dokazovania. Toto pojednávanie bolo taktiež pre neprítomnosť strán sporu odročené na 13. november 2019. Na tomto pojednávaní strany doplnili svoje prednesy a žiadali ďalšie doplnenie dokazovania, ktorému okresný súd napriek vlastnému poučeniu o sudcovskej koncentrácii vyhovel. Pojednávanie nariadené na 4. marec 2020 sa neuskutočnilo pre práceneschopnosť konajúceho sudcu a od daného momentu boli opakovane nariaďované a následne rušené termíny pojednávania doteraz v počte 10 (bod 2 tohto nálezu), a to z dôvodu „zákonnej prekážky“. Ústavný súd bez potreby podrobnejšej analýzy uzatvára, že v napadnutom konaní nesporne došlo k zbytočným priet'ahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu, ktoré boli spôsobené absolútnou nečinnosťou okresného súdu, a to tak zákonného sudcu, ako aj nie dôslednou riadiacou činnosťou jeho predsedu.

19. Napriek tomu, že priebeh napadnutého konania bol v rokoch 2020 a 2021 nepochybne poznačený aj objektívnou skutočnosťou spojenou s pandemickou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 a naň nadväzujúcimi zákonnými obmedzeniami vydanými v záujme zamedzenia šírenia tohto ochorenia, čo vzal ústavný súd pri rozhodovaní do úvahy, i počas nej však prevažovali obdobia, v ktorých okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby v spore sťažovateľky konal a meritórne rozhodol. Aktuálne nie je vo veci nariadený žiadny termín pojednávania, z čoho možno uzavrieť, že k reálnemu prejednaniu a rozhodnutiu veci sťažovateľky v dohľadnej dobe nedôjde.

20. Ústavnému súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že prejednávaná sťažnosť sťažovateľky na priet'ahy v konaní nie je v predmetnom súdnom oddelení okresného súdu ojedinelá. Ústavný súd už vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov iných sťažovateľov postupom okresného súdu (rovnakého súdneho oddelenia, resp. zákonného sudcu), napr. v nálezoch č. k. II. ÚS 3/2022 z 27. apríla 2022, IV. ÚS 193/2022 z 26. mája 2022 a I. ÚS 283/2022 z 3. novembra 2022.

21. V ostatnom citovanom náleze (v bode 13) sa ústavný súd obšírne zaoberal aj právnym názorom zákonného sudcu o existencii zákonnej prekážky znemožňujúcej konanie pojednávania. Uviedol, že subjektívny názor zákonného sudcu o nemožnosti realizovať pojednávania pre pretrvávajúcu prekážku podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. (v spojení so znením vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania,

hlavných pojednávanií a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov) a na to nadväzujúci postup okresného súdu spočívajúci v opakovanom zrušení termínov riadne nariadených pojednávanií nie je možné akceptovať. Ústavný súd nezistil žiadnu objektívnu prekážku, ktorá by bránila riadnemu ústnemu prejednávaniu sporu sťažovateľky, a to minimálne od skončenia obdobia prísnych protipandemických opatrení, teda od 22. februára 2022 (zrušenie vyhláseného núdzového stavu uznesením vlády Slovenskej republiky č. 695 z 24. novembra 2021, pozn.).

22. Po zohľadnení dĺžky napadnutého konania a komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu (dva roky od podania odporu do vydania uznesenia o jeho zrušení, dva roky do nariadenia prvého pojednávania a tri roky bez vykonania jediného pojednávania) tak ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy a bolo porušené právo sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Keďže napadnuté konanie v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je stále skončené ani rozhodnuté, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde formuloval všeobecnému súdu príkaz konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad koncipovaných v čl. 17 CSP a vec bez zbytočného odkladu prejednať.

24. Čo sa týka požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia, jeho cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy najmä obdobie právnej neistoty sťažovateľky a všetky ostatné okolnosti napadnutého konania, majúce na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

26. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany a je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05), avšak ústavný súd už v rámci svojej judikatúry niekoľkokrát vyslovil, že k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom

a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98, II. ÚS 8/01). Spôsobenie zbytočných prietahov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania (strany sporu) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ale spravidla neznamená odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 8/01).

27. V systematike ústavy sú tak primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity (spravidla viac ako desať rokov), že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci sťažovateľky možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). Ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy nie je na vec sťažovateľky aplikovateľné *ratione materiae*, pretože všeobecný súd sa neodmietol jej vecou zaoberať (vydal vo veci platobný rozkaz), hoci vo veci koná neefektívne a nesústredene a rušenie nariadených pojednávaní bez dôvodu nemajúceho oporu v zákone hraničí so svojvoľným konaním.

28. Ústavný súd však na tomto mieste s odkazom na posúdenie dôvodov ústavnej sťažnosti uvedených v bodoch 7 a 8 tohto nálezu považuje za potrebné upozorniť, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy nepredkladá žiadne konkrétne identifikovateľné dôvody, pre ktoré by postupom okresného súdu v napadnutom konaní malo podľa sťažovateľky dôjsť k porušeniu ňou označeného základného práva. Sťažovateľka okrem sťažnostného petitu v dôvodoch ústavnej sťažnosti ani len nespomína, že nečinnosťou a nesústredenou činnosťou okresného súdu bolo porušené jej právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a iba dĺžka konania 8 rokov bez ďalšieho sama osebe nemôže byť dôvodom na záver o porušení tohto základného práva.

29. Ústavnému súdu tak neostáva iné ako konštatovať, že v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu jej ústavná sťažnosť napriek kvalifikovanému právnomu zastúpeniu nespĺňa zákonom požadované odôvodnenie návrhu (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde) v podobe konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa sťažovateľky k porušeniu ňou označeného práva dôjsť [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

30. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania pred ústavným súdom ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania

do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022).

31. V prejednávanej veci sťažovateľkou predložená ústavná sťažnosť aj napriek kvalifikovanému právnomu zastúpeniu vykazuje vo svojom obsahu značné nedostatky (body 7, 8, 28 a 29 tohto nálezu), ktoré do značnej miery ovplyvnili jej kvalitatívnu úroveň, čo ústavný súd okrem čiastočného nevyhovenia ústavnej sťažnosti zohľadnil aj pri rozhodovaní o priznaní nároku na náhradu trov konania tak, že sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu